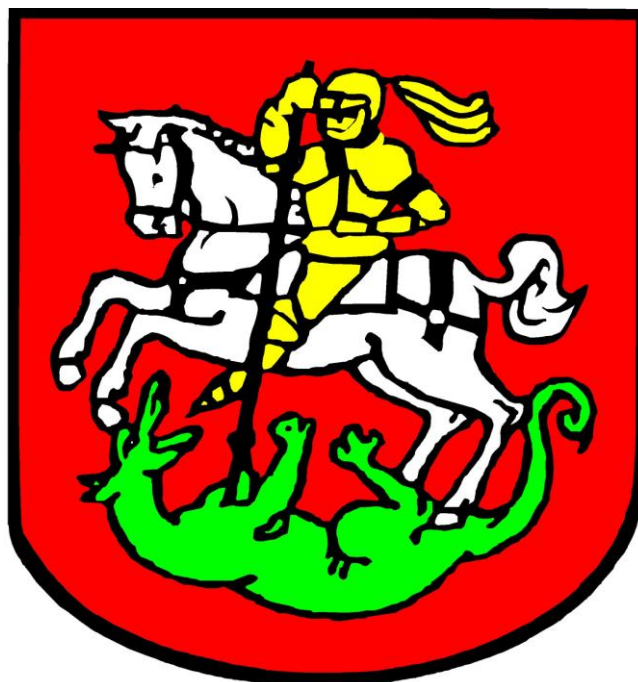

Załącznik do Uchwały Nr XVII/94/2011
Rady Miejskiej w Ostródzie
z dnia 28 grudnia 2011 r.

MIEJSKI SYSTEM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

W OSTRÓDZIE NA LATA 2011 - 2013

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO	4
2.1 Rys demograficzno-społeczny Ostródy	4
2.2 Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS	7
3. ANALIZA SWOT	12
4. ZASOBY GMINY	14
4.1 Zasoby instytucjonalne.....	14
4.2 Realizowane przez MOPS projekty	20
5. MISJA I CELE PROGRAMU.....	22
6. REALIZATORZY PROGRAMU	24
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	25
8. MONITORING I WDRAŻANIE	25
9. PODSUMOWANIE	26

1. WPROWADZENIE

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Zgodnie z art. 71 pkt. 1 Konstytucji państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy i powiatu są jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, wspierane przez organizacje pozarządowe. W Ostródzie odpowiedzialność za organizację systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w znacznej mierze spoczywa na Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Podstawowym zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest bezpośrednio organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokajaniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednio i pośrednio udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej oraz współdziałanie z partnerami. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganie osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Cele te mogą w dużej mierze zostać osiągnięte dzięki podejściu systemowemu, które zakłada współpracę z grupami samopomocowymi, społecznościami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Uwzględniając powyższe został opracowany „Miejski System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Ostródzie na lata 2011-2013”. Realizacja wyznaczonego w programie celu strategicznego wymaga określenia celów szczegółowych, kierunków działań, źródeł finansowania oraz wskazania instytucji odpowiedzialnych. Dzięki programowi jednostki zaangażowane w świadczenie pomocy na rzecz dziecka i rodziny będą działać spójnie, celowo, realizując politykę miasta na rzecz budowania koherentnej polityki rodzinnej, a opracowany i przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej dokument umożliwi ubieganie się o dofinansowanie realizacji przewidzianych w nim działań ze środków innych, niż budżetowe.

Cele i działania przyjęte w niniejszym dokumencie wynikają z diagnozy sytuacji rodzin w mieście Ostródzie oraz uwzględniają zapisy zawarte m. in. w następujących dokumentach:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- Ustawa o samorządzie gminnym;
- Ustawa o pomocy społecznej;
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostróda na lata 2005 – 2010;
- Lokalny System Wspierania Dziecka i Rodziny w Powiecie Ostródzkim na lata 2010 – 2015;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku;
- Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008 – 2011;
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013;
- Europejska Karta Społeczna.

Działania przewidziane w poszczególnych obszarach, umożliwią realizowanie na szczeblu środowiska lokalnego polityki prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych zadań.

2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

2.1 Rys demograficzno-społeczny Ostródy

Ostróda jest miastem położonym w północno-wschodniej części Polski. Jest czwartym, co do wielkości, miastem województwa warmińsko-mazurskiego. Leży we wschodniej części Pojezierza Ławskiego, na wschodnim brzegu jeziora Drwęckiego i uchodzącym do niego górnym odcinkiem rzeki Drwęcy.

W Ostródzie, według stanu na koniec 2010 roku, zamieszkuje ponad 34 tysiące mieszkańców. Od kilku lat obserwowany jest w mieście systematyczny, choć wprawdzie powolny spadek liczby mieszkańców. Wyjątek od tej reguły stanowił rok 2009, w którym odnotowano wzrost liczby osób zamieszkałych w mieście. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela nr 1: Liczba ludności Ostródy i jej struktura według wieku

Wyszczególnienie		Liczba osób wg stanu na dzień 31 grudnia		
		2008	2009	2010
Ogółem	zameldowani	34 167	34 225	34 180
	w tym:			
w wieku	kobiety	18 045	18 074	18 046
	mężczyźni	16 122	16 134	16 134
	przeprodukcyjnym	6 329	6 336	6 300
	kobiety	3 189	3 157	3 149
	mężczyźni	3 140	3 179	3 151
	produkcyjnym	22 549	22 477	22 304
	kobiety	11 156	11 094	10 943
	mężczyźni	11 393	11 383	11 361
	poprodukcyjnym	5 289	5 412	5 576
	kobiety	3 700	3 823	3 954
	mężczyźni	1 589	1 589	1 622

Źródło: na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Ostródzie.

Dane ogólnokrajowe dotyczące struktury społeczeństwa wskazują na postępujący proces jego starzenia. Podobną tendencję obserwujemy wśród społeczności ostródzkiej. Na podstawie przedstawionych powyżej danych można zaobserwować stały wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dominującą grupę stanowi ludność w wieku produkcyjnym, czyli w wieku od 15 do 64 lat, choć w tej grupie populacji odnotowywany jest systematyczny spadek. Większą część lokalnej społeczności stanowią kobiety. Jednak różnica między przedstawicielami płci męskiej i żeńskiej jest najbardziej zauważalna w grupie osób starszych. Można na tej podstawie wnioskować, iż średnia długość życia kobiet jest znacznie wyższa niż mężczyzn.

Pomimo wskazanych wyżej niekorzystnych tendencji demograficznych społeczność ostródzką należy postrzegać jako młodą. Albowiem ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi zaledwie 16 % ogólnej liczby mieszkańców Ostródy, podczas gdy ludność w wieku produkcyjnym 66 %, a ludność w wieku przedprodukcyjnym 18 %. Za pozytywny kierunek występujący w sytuacji demograficznej na terenie miasta należy również uznać dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego. Jednakże na przestrzeni ostatnich trzech lat różnica między liczbą zanotowanych żywych urodzeń a liczbą zgonów wykazuje tendencję malejącą.

Tabela nr 2: Ruch naturalny ludności Ostródy w latach 2008 – 2010

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	2008	2009	2010
Liczba urodzeń żywych	354	373	351
Liczba zgonów	266	330	325
Przyrost naturalny	88	43	26

Źródło: na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Ostródzie.

Obszar województwa warmińsko-mazurskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Ostróda, jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm, narkomania, przestępczość nieletnich.

Stopa bezrobocia notowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostródzie od wielu lat utrzymuje się na poziomie znacznie wyższym od średniej w kraju, jak też średniej w województwie. Województwo warmińsko-mazurskie w porównaniu z innymi województwami w kraju zajmuje pierwsze miejsce pod względem stopy bezrobocia. Powiat ostródzki posiada stopę bezrobocia prawie dwukrotnie wyższą niż notowana w kraju, a także wyższą niż w województwie.

Tabela nr 3: Stopa bezrobocia w latach 2008-2010 (w % na koniec roku kalendarzowego)

Lata	Kraj	Województwo warmińsko-mazurskie	Powiat ostródzki
2008	9,5	16,8	18,8
2009	11,9	20,2	23,4
2010	12,3	20,0	21,8

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie.

Sytuacja w zakresie rejestrowanego bezrobocia w samym mieście Ostróda jest również trudna. Skalę bezrobocia obrazują dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 4: Stan bezrobocia rejestrowanego w Ostródzie w latach 2008-2010

Wyszczególnienie		Liczba osób według stanu na dzień 31 grudnia		
		2008	2009	2010
Ogółem		1 519	1 945	1 795
z czego:				
	kobiety	847	950	981
	mężczyźni	672	995	814
z prawem do zasiłku		374	609	449
w tym:	kobiety	204	296	263
do 25 roku życia		290	395	365
w tym:	kobiety	156	194	209
długotrwale bezrobotni		625	664	692
w tym:	kobiety	411	376	405
pow. 50 roku życia		353	395	387
w tym:	kobiety	176	173	182
bez kwalifikacji		432	479	483
w tym:	kobiety	256	265	281
bez doświadczenia		288	343	544
w tym:	kobiety	193	201	218
bez średniego		815	1 086	965
w tym:	kobiety	372	424	419
niepełnosprawni		122	156	158
w tym:	kobiety	77	84	96

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie.

Na podstawie przedstawionych powyżej danych można wnioskować, iż bezrobocie w Ostródzie ma charakter sfeminizowany (wyjątek rok 2009), bezzasiłkowy i dotyczy głównie osób o niskich kwalifikacjach i wykształceniu. Szczególnie niepokojący jest fakt, iż tylko niewielki odsetek bezrobotnych jest uprawniony do pobierania zasiłku dla bezrobotnych, ponieważ sprzyja degradacji społecznej i ubożeniu rodzin oraz rodzi zwiększone zapotrzebowanie na świadczenia socjalne. Ten fakt świadczyć może również o tym, że większość osób figurujących w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy to długotrwale bezrobotni lub osoby rejestrowane po raz kolejny. Ich aktywizacja i ponowna readaptacja na rynku pracy wiąże się ze zwiększonymi nakładami finansowymi. Sytuacja panująca na rynku pracy ma ogromny wpływ na poziom życia społeczeństwa. W ciągu ostatnich trzech lat system pomocy społecznej obejmował wsparciem od 13% do 15% ostródzian, wśród których najczęstszą przyczyną udzielania świadczeń społecznych było właśnie bezrobocie.

2.2 Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w imieniu miasta Ostróda. Ponadto MOPS realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- o świadczeniach rodzinnych;
- o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- o dodatkach mieszkaniowych.

Tabela nr 5: Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą przez MOPS w latach 2008 – 2010

Kategoria świadczeń	Liczba rodzin		
	2008	2009	2010
Świadczenia pomocy społecznej	1 987	2 200	2 130
Świadczenia rodzinne	3 730	3 511	3 494
Świadczenia alimentacyjne	350	404	418
Dodatki mieszkaniowe	828	739	705

Źródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2008-2010.

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa o pomocy społecznej określa powody udzielania pomocy osobom i rodzinom, do których należą:

- ubóstwo;
- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizm lub narkomania;
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa;
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Najważniejszymi przesłankami korzystania z pomocy społecznej w Ostródzie w latach 2008 – 2010 były:

- bezrobocie;
- długotrwała lub ciężka choroba;

- niepełnosprawność;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych;
- potrzeba ochrony macierzyństwa.
Najmniej liczną grupę stanowiły osoby, które korzystały z pomocy społecznej z powodów:
 - sieroctwa;
 - zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowej;
 - przemocy w rodzinie;
 - narkomanii;
 - trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego.

Tabela nr 6: Przesłanki przyznawania pomocy w latach 2008-2010

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Bezrobocie	716	799	947	2 065	2 301	2 561
Długotrwała lub ciężka choroba	666	723	761	1 144	1 267	1 275
Niepełnosprawność	508	434	437	915	764	728
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych	142	230	310	396	694	931
Potrzeba ochrony macierzyństwa	253	193	230	1 000	859	993
w tym: wielodzietność	36	59	78	175	368	463
Bezdomność	47	50	58	69	69	63
Alkoholizm	44	40	37	65	51	43
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych	24	19	17	129	108	95
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	16	27	13	22	41
Narkomania	4	2	2	5	4	2
Przemoc w rodzinie	4	1	2	8	1	2
Zdarzenie losowe	0	1	5	0	5	16
Sieroctwo	1	0	2	2	0	3

Źródło: opracowano na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2008-2010.

W 2010 roku różnymi dostępnymi formami pomocy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie objął wsparciem 1 987 rodzin, w których żyło 4 540 osób. Ilość środowisk, którym udzielono pomocy, była nieznacznie mniejsza niż w dwóch poprzednich latach.

Tabela nr 7: Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2008-2010

Typ rodziny		Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
Rodziny ogółem /wiersz 2+3+4+5+6+7/	1	2 130	2 200	1 987	5 115	5 179	4 540
o liczbie osób :	2	805	951	900	805	951	900
1	2	805	951	900	805	951	900
2	3	421	379	358	842	758	716
3	4	399	358	297	1 197	1 074	891
4	5	345	303	262	1 380	1 212	1 048
5	6	99	121	102	495	605	510
6 i więcej	7	61	88	68	396	579	475
Rodziny z dziećmi	8	949	654	841	3 353	2 094	2 994
o liczbie dzieci:	9	336	286	329	792	671	830
1	9	336	286	329	792	671	830
2	10	357	248	314	1 251	839	1 149
3	11	177	76	133	807	338	608
4	12	48	39	53	260	207	314
5	13	20	3	8	143	20	58
6	14	8	1	0	65	8	0
7 i więcej	15	3	1	4	35	11	38
Rodziny niepełne /wiersz 17+18+19+20/	16	500	416	413	1 443	1 174	1 215
o liczbie dzieci:	17	216	188	189	437	378	403
1	17	216	188	189	437	378	403
2	18	177	155	141	535	466	433
3	19	78	43	57	318	176	228
4	20	29	30	26	153	154	151
Rodziny emerytów i rencistów /wiersz 22+23+24+25/	21	243	405	415	345	576	569
o liczbie osób:	22	175	279	291	175	279	291
1	22	175	279	291	175	279	291
2	23	47	90	100	94	180	200
3	24	13	28	18	39	84	54
4 i więcej	25	8	8	6	37	33	24

Źródło: opracowano na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2008-2010.

Miasto Ostróda na potrzeby realizacji zadań pomocy społecznej podzielono na 17 rejonów opiekuńczych, w których pracę z osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia prowadzą pracownicy socjalni. W zależności od rozeznaczonych w środowisku potrzeb pomoc jest przyznawana w formie pieniężnej lub niepieniężnej, w tym rzeczowej lub usługowej. Poniżej przedstawiono zakres udzielanego wsparcia w podziale na poszczególne kategorie.

Tabela nr 8: Rodzaje wsparcia udzielanego przez MOPS w latach 2008-2010

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
pieniężna (zasiłki itp.)	2 221	2 310	2 358	1 528	1 616	1 672	3 637	3 886	3 795
rzeczowa (np. posiłek, ubranie)	755	695	675	439	408	387	1 716	1 643	1 546
praca socjalna	X	X	X	2 130	2 200	1 987	5 115	5 179	4 510
usługi opiekuńcze	185	194	176	175	182	166	222	232	213
specjalistyczne usługi opiekuńcze	15	15	13	15	15	12	23	29	25
odpłatność za dps-y	26	25	30	26	25	30	31	39	49

Źródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2008-2010.

MOPS, poza przyznawaniem świadczeń pomocy społecznej, realizuje również zadania wynikające m. in. z ustaw o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Druga z wymienionych ustaw wprowadziła świadczenie z funduszu alimentacyjnego, które zastąpiło wypłacane przed 1 października 2008 roku świadczenie w formie zaliczki alimentacyjnej. Świadczenia alimentacyjne są formą pomocy państwa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, które nie mają możliwości wyegzekwowania alimentów od dłużnika. Natomiast system świadczeń rodzinnych stanowi wsparcie dla rodzin gorzej usytuowanych w wychowaniu dziecka (dzieci) oraz w sytuacji, kiedy rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy.

Świadczenia przyznawane w ramach obu wymienionych systemów mają charakter pomocy materialnej, a więc wpływają korzystnie na sytuację ekonomiczną osób i rodzin uprawnionych do ich otrzymywania. Skalę udzielanego w latach 2008-2010 wsparcia przedstawiono w dwóch poniższych tabelach.

Tabela nr 9: Świadczenia rodzinne przyznane w latach 2008-2010

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba przyznanych świadczeń		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
zasiłek rodzinny	2 163	3 076	1 573	37 201	31 928	28 606
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	209	167	153	209	167	153
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	199	176	151	1 457	1 379	1 197
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	197	220	151	2 281	2 111	2 003

MIEJSKI SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ W OSTRÓDZIE NA LATA 2011 - 2013

dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	299	390	240	4 332	3 926	3 600
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	306	311	248	3 285	3 004	2 725
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 088	1 774	1 029	1 793	1 857	1 647
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	49	46	41	330	293	273
zasiłek pielęgnacyjny	1 743	1 919	1 932	19 199	20 871	21 531
świadczenie pielęgnacyjne	99	102	183	1 048	1 051	1 664
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	389	353	355	389	353	355

Źródło: na podstawie danych udostępnionych przez Sekcję Świadczeń Rodzinnych MOPS.

Tabela nr 10: Świadczenia alimentacyjne przyznawane w latach 2008-2010

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba świadczeń		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
zaliczka alimentacyjna	492	0	0	3 984	0	0
fundusz alimentacyjny	453	560	578	1 339	6 015	6 203

Źródło: podstawie danych za lata 2008-2010 udostępnionych przez Sekcję Funduszu Alimentacyjnego MOPS.

3. ANALIZA SWOT

Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania:

- czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądany rozwój?
- jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 11: Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; – ciągle podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek i ośrodków działających na rzecz dziecka i rodziny; – funkcjonowanie świetlic: romskiej i socjoterapeutycznej; – funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy; – funkcjonowanie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej; – funkcjonowanie Miejskiej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i jej agend; – funkcjonowanie CIS i KIS jako grup wsparcia dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; – funkcjonowanie w Urzędzie Miejskim biura Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych do obsługi szkół samorządowych; – funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; – dobrze rozwinięta sieć instytucji, stowarzyszeń i organizacji zajmujących się działalnością profilaktyczną oraz udzielaniem wsparcia rodzinom niewydolnym wychowawczo; – dobrze rozwinięta sieć stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych; – rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> – niedostatecznie zakrojone akcje informacyjne w celu profilaktyki rozwoju patologii, uzależnień, przemocy w rodzinie itp.; – niedostateczne środki finansowe na zaspokojenie bieżących potrzeb ośrodków i jednostek oraz na rozwinięcie prowadzonej działalności kształcenia zasobów ludzkich; – niewystarczające środki finansowe na realizację zadań w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną; – brak zintegrowanej informacji na temat instytucji działających na rzecz pomocy i zapewnienia bezpieczeństwa rodzinie; – brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie opieki; – potrzeba uzupełnienia działań placówek opiekuńczo- wychowawczych; – niski budżet na szkolenia i kształcenie kadry oraz działania własne jednostek z świadczących usługi z zakresu pomocy dziecku i rodzinie; – ograniczona oferta alternatywnych form spędzania wolnego czasu, brak świetlic dla młodzieży zagrożonej demoralizacją; – utrzymujące się wysokie bezrobocie; – znaczne obciążenie zawodowe pracowników socjalnych i innych pracujących na rzecz rodzin; – niezadowalający poziom wynagrodzeń pracowników instytucji pomocowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (organizacje non-profit); – wzrost liczby podmiotów pozyskujących środki zewnętrzne; – pozyskanie zewnętrznych dotacji na szkolenia i kształcenie kadry; – możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich; – prace nad uporządkowaniem regulacji prawnych; – budowa platformy współpracy pracodawca – pracownik – rodzina; – wzmocnienie wartości moralnych oraz autorytetu rodziców; – umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo; – współpraca pomocy społecznej z mediami celem propagowania informacji prorodzinnych i prospołecznych; – rozwój wolontariatu; – wdrażanie Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej; – tworzenie partnerstw działających na rzecz rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – częste i niejasne zmiany w systemie prawnym; – brak koordynacji działań, rozproszenie podmiotów realizujących pomoc dziecku i rodzinie; – zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem, brak zagwarantowanych odpowiednich środków finansowych; – postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży; – zanik autorytetów, kryzys wartości rodzinnych, patologizacja społeczeństwa; – zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych; – zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych; – bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; – pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”); – zbyt późne diagnozowanie problemu w rodzinie; – brak systemowych rozwiązań problemów społecznych, w szczególności bezrobocia, problemu kryzysu rodziny; – kryzys gospodarczy, zła sytuacja ekonomiczna na rynku.

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT zidentyfikowano **główny problem** na gruncie opieki nad dzieckiem i rodziną, który określono, jako:

„Brak jednolitego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, którzy w związku z doświadczaną trudną sytuacją życiową wymagają profesjonalnego wsparcia”.

4. ZASOBY GMINY

4.1 Zasoby instytucjonalne

Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, jako głównym realizatorem w imieniu gminy szeroko pojętych zadań pomocy społecznej, w Ostródzie funkcjonuje wiele innych instytucji, placówek i organizacji działających na rzecz rodziny i w celu udzielania jej wsparcia. Również i ich udziałem powinno stać się budowanie spójnego i pełnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Urząd Miejski – Wydział Oświaty i Spraw Społecznych

Do zakresu działania Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych należy w szczególności:

- nadzór działalności publicznych i niepublicznych przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych;
- prowadzenie spraw kadrowych i socjalnych pracowników oświaty;
- nadzór i kontrola spełniania obowiązku nauki przez młodzież;
- prowadzenie spraw z zakresu pomocy materialnej udzielanej uczniom i słuchaczom oraz dofinansowywania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników;
- nadzorowanie i koordynowanie spraw z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia;
- nadzorowanie i koordynowanie spraw z zakresu pomocy społecznej;
- nadzorowanie i koordynowanie spraw z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- współpraca, koordynowanie i wspieranie działań ostródzkich organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego – m. in. za pośrednictwem Pełnomocnika ds. Organizacji Pozarządowych.

Wydział Oświaty i Spraw Społecznych, w ramach realizowanych zadań, jest odpowiedzialny m. in. za przyznawanie pomocy materialnej:

- o charakterze socjalnym: stypendium szkolne i zasiłek szkolny;
- o charakterze motywacyjnym: stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.

W roku szkolnym 2009/2010 pomoc materialną w formie stypendium szkolnego otrzymało 388 uczniów/słuchaczy, a pomoc materialną o charakterze motywacyjnym otrzymało 598 uczniów, z czego za wyniki w nauce – 464 uczniów i za osiągnięcia sportowe – 134.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie

PCPR w Ostródzie jest jednostką organizacyjną realizującą zadania pomocy społecznej na obszarze powiatu ostródzkiego. Zadania powiatu w tym zakresie określone zostały w art. 19 i 20 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela nr 12: Skala pomocy organizowanej dla dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki

Wyszczególnienie	2007	2008	2009
Liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	2	3	3
Liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	1	0
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych (na ostatni dzień roku)	65	71	83
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	11	11	0
Liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	75	78	91
Liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (na ostatni dzień roku)	25	27	24
Liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	3	2	11
Liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy (na ostatni dzień roku)	52	57	60

Źródło: na podstawie danych udostępnionych przez PCPR w Ostródzie.

PCPR realizuje również zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które polegają m. in. na udzielaniu dofinansowania:

- uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych i ich opiekunów;
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym;
- likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Celem działalności jest podtrzymywanie dobrej kondycji psychofizycznej osób chorujących psychicznie, rehabilitacja, aktywizacja i pomoc w integracji społecznej, rozwijanie umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie oraz przygotowanie do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia pomimo choroby. W środowiskowym domu samopomocy organizowane są różne zajęcia grupowe, warsztaty terapii zajęciowej oraz treningi umiejętności społecznych z wielu sfer życia potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania.

Na terenie Ostródy usytuowane są dwa środowiskowe domy samopomocy. Jeden prowadzony przez MOPS posiada 40 miejsc, a drugi prowadzony przez PKPS – ZR w Ostródzie Środowiskowy Dom Samopomocy „Ostoja” posiada 30 miejsc. W zajęciach pierwszej placówki uczestniczyły 42 osoby w 2009 roku oraz 44 osoby – w 2010 roku. Z oferty ŚDS „Ostoja” skorzystało w 2009 roku 36 osób, a w 2010 roku - 39 osób.

Miejski Dom Dziennego Pobytu

Miejski Dom Dziennego Pobytu jest ośrodkiem wsparcia dla osób starszych i niesprawnych psychofizycznie. W roku 2009 z usług Domu skorzystało 28 osób, a w roku 2010 – 22 osoby. Dom w ramach swojej działalności organizuje dla podopiecznych m. in.:

- wycieczki;
- wystawy prezentujące twórczość seniorów;
- spotkania, imprezy integracyjne i okolicznościowe.

Przedszkola

Przedszkola mają za zadanie zapewnić dzieciom właściwe warunki rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego, wyrównywanie ewentualnych braków i opóźnień w tym zakresie, przygotowanie dziecka do nauki w szkole oraz pomoc pracującym rodzicom w zapewnieniu dzieciom opieki wychowawczej.

Na terenie Ostródy funkcjonuje 8 przedszkoli, w tym 3 publiczne, do których według stanu na początek września uczęszcza łącznie 838.

Tabela nr 13: Liczba dzieci uczęszczających do ostródzkich przedszkoli

Nazwa placówki	Liczba osób uczęszczających do placówki w roku szkolnym 2010/2011
Przedszkole Miejskie nr 1	186
Przedszkole Miejskie nr 4	131
Zespół Szkolno – Przedszkolny	67
Przedszkole Niepubliczne Radość	129
Przedszkole Niepubliczne Pod Dębami	60
Przedszkole Niepubliczne Remiś	109
Przedszkole Niepubliczne Promyczek	138
Akademia Smyka	16

Źródło: na podstawie sprawozdania z realizacji Polityki Oświatowej Samorządu Terytorialnego.

Szkoły

Szkoły, oprócz podstawowej działalności, jaką jest edukacja dzieci i młodzieży, podejmują również działania zmierzające do przeciwdziałania występowaniu i eliminowania zauważonych w środowisku szkolnym dysfunkcji. Na terenie miasta Ostróda jest dobrze rozwinięta sieć szkół, którą tworzą placówki publiczne zarówno gminne i powiatowe, jak też i niepubliczne. Należą do nich:

- 6 szkół podstawowych;
- 3 gimnazja;
- 2 licea ogólnokształcące;
- 3 zespoły szkół zawodowych.

Tabela nr 14: Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Nazwa placówki	Liczba osób uczęszczających do placówki w roku szkolnym	
	2009/2010	2010/2011
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Armii Krajowej	450	410
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Gustawa Gizewiusza	385	359
Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II	352	344
Szkoła Podstawowa nr 4	517	493
Zespół Szkolno – Przedszkolny	134	139
Szkoła Podstawowa nr 6 im. Kornela Makuszyńskiego	218	210
Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów	454	470
Gimnazjum nr 2 im. Zdzisława Krzyszkowiaka	562	529

Źródło: na podstawie sprawozdania z realizacji Polityki Oświatowej Samorządu Terytorialnego.

Tabela nr 15: Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych usytuowanych na terenie miasta Ostródy

Nazwa placówki	Liczba osób uczęszczających do placówki w roku szkolnym 2009/2010
Liceum Ogólnokształcące nr 1 im. Jana Bażyńskiego	548
Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica	590
Zespół Szkół Zawodowych im. Sandora Petöfi	773
Zespół Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa	639
Centrum Kształcenia Ustawicznego	650

Źródło: na podstawie danych Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Ostródzie.

W dwóch placówkach usytuowanych na terenie Ostródy realizowana jest edukacja specjalna. Są to Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy i Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Marii Konopnickiej

Misją SOSW jest przygotowanie dzieci specjalnej troski do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, wszechstronne rozwijanie ich możliwości, objęcie fachową pomocą i opieką, integracja ze środowiskiem. W roku szkolnym 2009/2010 zajęciami placówki objętych zostało 209 wychowanków.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Ostródzie

Z oferty OREW korzystają dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym oraz ze sprzężonymi dysfunkcjami w wieku od 3 do 25 lat. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku z oferty OREW korzystały łącznie 62 osoby.

Świetlica Terapeutyczna

Placówka funkcjonuje od 1988 r. Do jej podstawowych celów działalności należą:

- zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży;
- wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji związanych z opieką i wychowaniem;
- współpraca z instytucjami i organizacjami.

Dzieci i młodzież korzystają w Świetlicy z zajęć socjoterapeutycznych, zajęć wychowawczych i rekreacyjnych (ferie zimowe, wakacje), zajęć plastycznych rozwijających zainteresowanie (plastyczne), terapii indywidualnej, pomocy w nauce.

W 2010 r. Świetlica Terapeutyczna objęła zajęciami socjoterapeutycznymi łącznie 70 wychowanków, zamieszkałych w mieście Ostróda. Ponadto placówka świadczy również pomoc w postaci konsultacji indywidualnych dla dzieci i młodzieży, rodziców/opiekunów, nauczycieli oraz innych osób zgłaszających problemy rodzinne, wychowawcze, znajdujących się w trudnej, kryzysowej sytuacji. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało ponad 340 mieszkańców Ostródy.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Podstawową działalnością Poradni jest:

- diagnozowanie – określanie możliwości intelektualnych i predyspozycji osobowościowych oraz zasobu posiadanych wiadomości i umiejętności szkolnych,
- orzecznictwo – odnośnie kształcenia indywidualnego i specjalnego dla dzieci i młodzieży z różnymi schorzeniami, z zaburzeniami zachowania, słabowidzących i niedosłyszących, niepełnosprawnych ruchowo, zagrożonych uzależnieniami i niedostosowanych społecznie oraz upośledzonych umysłowo,
- poradnictwo - uwzględniające różne formy działalności dydaktyczno- wychowawczej.

Dodatkowo placówka prowadzi:

- dla dzieci w młodszym wieku szkolnym terapię logopedyczną, psychologiczną i pedagogiczną w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych,
- dla dzieci w starszym wieku szkolnym i młodzieży pomoc psychologiczną w rozwiązywaniu różnorodnych problemów, pomoc w wyborze przyszłej drogi życiowej, zajęcia stymulujące i ułatwiające pokonywanie trudności ortograficznych oraz socjoterapię.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w ostatnim roku przyjęła około 1000 dzieci zamieszkałych na terenie miasta Ostróda. Wydano 152 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego, 17 opinii wczesnego wspomaganie oraz 649 opinii. Terapię logopedyczną objęto 60 dzieci.

Miejska Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań jednostki należą:

- poradnictwo;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych;
- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego;
- współpraca z ośrodkami leczenia odwykowego;
- udzielanie porad osobom uzależnionym i ich rodzinom;
- współpraca z kuratorami sądowymi i innymi służbami lokalnymi.

Tabela nr 16: Wybrane dane dot. realizowanych przez Komisję zadań w latach 2009-2010

Wyszczególnienie	2009	2010
Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia	114	85
Liczba osób wezwanych na posiedzenie Komisji celem motywowania do podjęcia leczenia	179	108
Liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do sądu	102	88
Liczba wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	73	148
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	60	51

Źródło: na podstawie danych udostępnionych przez Pełnomocnika Burmistrza ds. PiRPA.

Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy

W Ostródzie Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie funkcjonuje przy Biurze Pełnomocnika Burmistrza ds. Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podstawowym zadaniem Punktu jest zapewnianie wsparcia psychicznego oraz udzielanie porad prawnych.

Tabela nr 17: Wybrane dane dot. przemocy w rodzinie w latach 2008-2009

Wyszczególnienie	2008	2009
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się pracownicy Punktu	8	54
Liczba sprawców przemocy w rodzinie, których skierowano na terapię	5	30
Liczba sprawców przemocy w rodzinie przeciwko którym złożono zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	8	2

Źródło: na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny

Celem zespołu jest przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy, a ponadto zapobieganie marginalizacji, wykluczeniu społecznemu, przywrócenie do prawidłowego wypełniania ról rodzinnych, wychowawczych i społecznych w środowisku lokalnym. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych;
- kuratorzy sądowi.

Ponadto w skład zespołu mogą wchodzić prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny został powołany w Ostródzie na mocy odpowiedniej uchwały Rady Miejskiej w Ostródzie.

Komenda Powiatowa Policji

W sytuacji zaistnienia problemu w rodzinie Policja ma możliwość podjęcia interwencji celem przywołania tymczasowego porządku bądź doprowadzenia do usunięcia problemu. Policja po podjęciu interwencji często kieruje sprawę do innych instytucji, udziela pomocy merytorycznej, prawnej oraz podejmuje działania prewencyjne. Ponadto na wniosek innych instytucji społecznych, w tym m. in. pracownikom socjalnym, Policja ma obowiązek udzielania pomocy w interwencjach domowych lub egzekwowaniu prawa.

W 2009 roku według statystyk Komendy Powiatowej w Ostródzie zanotowano:

- 8 nieletnich sprawców przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 128 nietrzeźwych kierujących samochodami i innymi pojazdami;
- 55 postępowań skierowanych do sądu z art. 207 kodeksu karnego (przestępstwo znęcania);
- 1 194 interwencji domowych.

Katolicki Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy

Do podstawowych zadań Ośrodka należą:

- przygotowanie psychologiczne i pedagogiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i adopcyjnej;
- poradnictwo i wsparcie rodziny naturalnej, zastępczej i adopcyjnej;
- poradnictwo specjalistyczne z zakresu psychologii i pedagogiki.

Kościoły i związki wyznaniowe

Kościoły i związki wyznaniowe również podejmują działania profilaktyczne na rzecz dziecka i rodziny. W Ostródzie są usytuowane następujące parafie kościołów i związków wyznaniowych:

- 8 parafii kościoła rzymskokatolickiego;
- Kościół Chrześcijan Baptystów;
- Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP Parafia Łaski Bożej;
- Parafia Ewangelicko-Augsburska;
- Kościół Nowoapostolski w Polsce Zbór;
- Kościół Zborów Chrystusowych.

Swoją działalnością skupiają wokół siebie nie tylko dzieci i młodzież, ale także całą społeczność lokalną, czego dowodem jest organizowanie:

- festynów rodzinnych;
- zabaw choinkowych;
- wycieczek;
- koncertów.

Przy kościołach działają również świetlice, kółka różańcowe, odbywają się nauki przedmażeńskie. Kościół św. Dominika Savio prowadzi niepubliczne Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące.

Organizacje pozarządowe

W Ostródzie istnieje bardzo dobrze rozwinięta sieć organizacji pozarządowych. W ramach statutowych zadań na rzecz wsparcia mieszkańców Ostródy aktywnie podejmują działania w szczególności:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy w Ostródzie;
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Ostródzie;
- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Ludzi Niepełnosprawnych „ALFA”;
- Polski Czerwony Krzyż - Okręg Warmińsko-Mazurski Zarząd Rejonowy w Ostródzie;
- Stowarzyszenie na Rzecz Jakości Opieki Medycznej;
- Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży „Sapere Auso”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej;
- Ostródzkie Towarzystwo „Amazonki”;
- Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski Zarząd Koła w Ostródzie;
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska Komenda Hufca w Ostródzie.

4.2 Realizowane przez MOPS projekty

„Wsparcie na starcie – program aktywizacji podopiecznych MOPS Ostróda”

Projekt systemowy pn. „Wsparcie na starcie – program aktywizacji podopiecznych MOPS Ostróda” jest realizowany i finansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013. Głównym celem projektu jest zapobieżenie wykluczeniu społecznemu podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie. W realizowanych działaniach z zakresu aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i poradnictwa psychologicznego uczestniczyło łącznie 113 osób w 2009 roku, 127 - w 2010 roku oraz 125 - w 2011 roku. Podjęto m. in. następujące działania:

- warsztaty umiejętności psychospołecznej;
- warsztaty fotograficzne;
- warsztaty taneczne;
- warsztaty psychologiczne dla kobiet;
- trening relacji rodzinnych;
- akademia odpowiedzialnego rodzica;
- spotkania grup wsparcia;
- kursy na prawo jazdy kategorii B i C;
- kurs języka angielskiego.

W ramach projektu systemowego realizowano Program Aktywności Lokalnej adresowany do osób w wieku od 15 do 25 lat. Osoby te zostały objęte działaniami edukacyjnymi oraz doradczo-psychologicznymi, co ma wskazać im prawidłowe postawy społeczne i zapobiec dziedziczeniu negatywnych cech środowiska. Odbiorcami działań w ramach Programu Aktywności Lokalnej było 38 osób zarówno w 2009, jak i w 2010 roku oraz 41 - w roku 2011.

Integracyjna Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Romskich

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od 2004 roku funkcjonuje Integracyjna Świetlica Środowiskowa. Celem działalności placówki jest przede wszystkim zapewnienie dzieciom możliwości konstruktywnego spędzania wolnego czasu oraz wszechstronnego rozwoju w sferze intelektualnej, poznawczej, estetycznej, manualnej i muzycznej. Z uwagi na integracyjny charakter Świetlicy wiele czasu poświęca się kształtowaniu u dzieci wzajemnej tolerancji. Zadanie finansowane jest ze środków własnych oraz z dotacji uzyskanej w ramach Programu na Rzecz Społeczności Romskiej w Polsce. W 2009 roku w zajęciach świetlicy uczestniczyło 30 dzieci, w tym 12 narodowości romskiej, w wieku od 6 do 14 lat. W 2010 roku w zajęciach placówki uczestniczyło 28 dzieci, w tym 13 narodowości romskiej.

Świetlica Środowiskowa „Młodzieżowa Alternatywa”

Projekt Świetlica środowiskowa – „Młodzieżowa alternatywa” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Świetlica Środowiskowa "Młodzieżowa alternatywa" przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostródzie rozpoczęła swą działalność 1 stycznia 2011 roku. Prowadzona jest we współpracy z Europejskim Ekumenicznym Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnym. Zajęcia odbywają się w budynku Oratorium przy Parafii św. Jana Bosko - ul. Parkowa 30 (Wałdowo). Zorganizowana jest dla 30 osób w wieku 15 – 24 lata z terenu naszego miasta, prowadzone są także zajęcia dla rodziców. Młodzież ma możliwość uczestniczenia w zajęciach plastycznych, muzycznych, fotograficznych, sportowych, komputerowych. W ramach projektu porad udziela psycholog i doradca zawodowy. Ponadto organizowane są wyjścia na basen, happeningi, wystawy i zawody sportowe.

Klub Integracji Społecznej

Miejsko – Gminny Klub Integracji Społecznej został otwarty dnia 27 maja 2011 roku. Projekt realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w partnerstwie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ostródzie jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013. Projekt jest adresowany do 36 osób - 18 mieszkańców miasta Ostróda i 18 mieszkańców gminy Ostróda. Oferta obejmuje:

- warsztaty kompetencji społecznych;
- warsztaty z ekonomii społecznej;
- warsztaty z poszukiwania pracy;
- warsztaty komputerowe;
- warsztaty integracyjno - edukacyjno - kulturalne;
- warsztaty „ABC Przedsiębiorczości”;
- spotkania z animatorem pracy;
- spotkania ze specjalistami - psycholog, radca prawny;
- grupowe doradztwo zawodowe;
- samopomocowe grupy wsparcia.

5. MISJA I CELE PROGRAMU

Cel strategiczny: Budowanie zintegrowanego systemu na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

Rodzina jest pierwszą i podstawową komórką życia społecznego. Powołując się na definicję rodziny J. Szczepańskiego określamy nią grupę złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeństwa i/ lub pokrewieństwa (bądź adopcji). Bezsprzecznie, rodzinie przypisuje się wiele znaczących funkcji społecznych: prokreacyjną, czyli zapewniającą utrzymanie ciągłości społecznej, opiekuńczo – zabezpieczającą, socjalizacyjną, emocjonalną, kulturalną oraz materialno – ekonomiczną.

Wymienione powyżej funkcje nieodzownie wiążą się z opieką nad dzieckiem. Zachwianie w prawidłowym sprawowaniu którejkolwiek z nich skutkować może powolnym procesem tworzenia się zaburzeń w rozwoju dziecka, bądź, idąc dalej – powstawaniem patologii. Dlatego tak bardzo ważne jest zorganizowanie spójnego i odpowiadającego na realnie istniejące potrzeby systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Miasto Ostróda poczyniła już pewne kroki w celu sprawnej organizacji pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych, opracowując w czerwcu 2005 r. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostródy na lata 2005 – 2010. Niniejszy Miejski System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną zachowuje zgodność na gruncie celów Strategii i ściśle z nią współgra. Głównym przesłaniem niniejszego opracowania jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie to powinno zostać udzielone rodzinie jak najwcześniej, tak by działać profilaktycznie, zapobiegając rozwojowi zaburzeń i patologii w początkowym stadium. Zgodnie z misją zapisaną w Strategii dąży ona do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego swoim mieszkańcom poprzez wspieranie rodzin, umacnianie pozycji dziecka oraz integrację społeczną grup marginalizowanych. Dlatego tak ważne jest wsparcie rodziny poprzez zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Wiodącą myślą programu pomocy rodzinie jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Rodzina jest dynamiczną, społeczną całością, jej elementy są ze sobą w interakcji i we wzajemnej zależności. Należy więc założyć, że nie wystarczy zajmować się tylko dziećmi w celu poprawienia ich funkcjonowania, lecz całą rodziną, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Cel ten można osiągnąć tylko poprzez zintegrowane działanie wszystkich podmiotów systemu wsparcia społecznego.

Mając na uwadze powyższe należy kierować się zasadami:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań;
- opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku: w rodzinie, w szkole tak, aby umożliwiły mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych;
- w przypadku udzielenia pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą.

Cele szczegółowe:

- poprawa jakości życia oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- przeciwdziałanie zjawiskom zagrażającym wykluczeniem społecznym osób oraz rodzin;
- rozwijanie systemu rodzinnych form opieki zastępczej;
- budowanie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży;
- organizowanie pomocy wychowankom opuszczającym placówki oraz rodziny zastępcze;
- tworzenie systemu poradnictwa rodzinnego.

Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin

Kierunki działań:

1. Diagnoza i monitoring warunków oraz jakości życia rodzin;
2. Wspieranie rodzin poprzez oferowanie usług i świadczeń pomocy społecznej:
 - zasiłki celowe m. in. na zakupy szkolne, pokrywanie kosztów pobytu i wyżywienia dzieci w żłobkach i przedszkolach, zakup opału, ubrań, wyżywienia oraz leków;
 - zasiłki okresowe;
 - dodatki mieszkaniowe;
 - jednorazowa pomoc z tytułu urodzenia dziecka;
 - coroczna akcja „Mikołaj” - zabawa mikołajkowa dla najmłodszych połączona z przedstawieniem i spotkaniem ze Św. Mikołajem, podczas którego dzieci otrzymują prezenty;
 - akcje przekazywania żywności pozyskanej w ramach zbiórek żywności oraz Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD;
3. Realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
4. Wypłacanie świadczeń pieniężnych w ramach świadczeń rodzinnych:
 - zasiłek rodzinny,
 - zasiłek pielęgnacyjny,
 - zasiłek wychowawczy,
 - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem,
 - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
 - dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
 - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
 - świadczenia wypłacane z funduszu alimentacyjnego.
5. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz osobami w podeszłym wieku;
6. Budowa systemu interwencji kryzysowej dla osób dotkniętych przemocą.

Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawiskom zagrażającym wykluczeniem społecznym osób oraz rodzin

Kierunki działań:

- monitoring rodzin zagrożonych wykluczeniem;
- wzmacnianie działań pomocy społecznej poprzez zawieranie kontraktów socjalnych;
- zapewnienie posiłków oraz pomocy rzeczowej rodzinom potrzebującym;
- organizowanie kursów zawodowych dla osób bezrobotnych;
- motywowanie osób bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy;
- organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podniesienie umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych oraz funkcjonowania w środowisku.

Cel szczegółowy: Rozwijanie systemu rodzinnych form opieki zastępczej.

Kierunki działań:

- promocja rodzinnej opieki zastępczej w środowisku lokalnym;
- tworzenie infrastruktury niezbędnej dla dobrego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej;
- wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez szkolenia oraz tworzenie grup wsparcia.
- rozszerzenie sieci poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego dla rodziców zastępczych;
- organizowanie i przeprowadzanie szkoleń kandydatów na pełnienie funkcji rodziców zastępczych;
- udział pracowników socjalnych w szkoleniach, konferencjach nt. rodzinnej opieki zastępczej;
- organizowanie „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego”.

Cel szczegółowy: Budowanie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- profilaktyka przez edukację i wczesne interweniowanie w rodzinach zagrożonych dysfunkcją;
- organizacja zimowego i letniego wypoczynku dla dzieci m.in. w formie kolonii profilaktycznych;
- kierowanie dzieci do świetlic socjoterapeutycznych;
- wspieranie grup samopomocowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży;
- praca z rodzinami naturalnymi, których dzieci umieszczono w zastępczych formach opieki, mająca na celu powrót dzieci do rodziny.

Cel szczegółowy: Organizowanie pomocy wychowankom opuszczającym placówki oraz rodziny zastępcze

Kierunki działań:

- promowanie i inicjowanie działań przygotowujących młodzież do aktywnego i odpowiedzialnego funkcjonowania w świecie dorosłych;
- budowanie systemu wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego dla byłych wychowanków placówek oraz rodzin zastępczych;
- zabezpieczanie potrzeb mieszkaniowych wychowankom opuszczającym placówki oraz rodziny zastępcze;
- wypłacanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.
- udzielanie pomocy rzeczowej;
- organizowanie kursów zawodowych mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Cel szczegółowy: Tworzenie systemu poradnictwa rodzinnego

Kierunki działań:

- tworzenie kompleksowego systemu poradnictwa specjalistycznego o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i terapeutycznym wspomagającego rodzinę w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- organizowanie zajęć informacyjno – warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży, profilaktyki i terapii uzależnień;
- organizowanie szkoleń dla pracowników jednostek pomocy społecznej, mających na celu doskonalenie umiejętności profesjonalnego i wieloaspektowego wspierania rodzin.

6. REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną został oparty na założeniu, że jest to proces ciągłych, pełnych, zorganizowanych i skoordynowanych działań, realizowanych przez funkcjonujące w Ostródzie instytucje pomocowe. W zależności od zakresu prowadzonej przez dany podmiot działalności i realizowanego celu niniejszego Programu do jego realizatorów należą:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie;
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej;
- Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Ostródzie;
- Biuro Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie;
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie;
- placówki oświatowe;
- kuratorzy sądowi;
- Policja;
- Straż Miejska;

- Świetlica Terapeutyczna w Ostródzie;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna;
- organizacje pozarządowe;
- placówki służby zdrowia;
- kościoły i związki wyznaniowe;
- Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy;
- Centrum Kultury;
- ośrodki wsparcia;
- placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- lokalni pracodawcy.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja zaplanowanych zadań będzie się odbywała etapami w zależności od posiadanych przez partnerów środków finansowych, które będą pochodziły z:

- budżetu samorządu;
- budżetu państwa;
- budżetów instytucji i organizacji partnerskich;
- środków uzyskanych od sponsorów;
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej;
- dotacje i środki pochodzące z innych źródeł.

8. MONITORING I WDRAŻANIE

„Miejski System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Ostródzie na lata 2011 – 2013” jest dokumentem integrującym działania jednostek pomocy społecznej działających na terenie miasta Ostródy. Dzięki Programowi Miasto przedstawia plan działań jednostek systemu pomocy społecznej na rzecz jakości życia ostródzkich rodzin pozostających w systemie pomocy społecznej. Dokument ten stanowi bazę do budowania długofalowej wizji rozwiązywania problemów tych rodzin. Niniejszy dokument realizowany będzie przez najbliższe lata w formie programów działań, które będą opracowane i wdrażane przez podmioty działające w sferze pomocy społecznej. Powołane zostaną zespoły problemowe, w których skład będą wchodzić przedstawiciele instytucji i organizacji działających w następujących obszarach:

- bezrobocie;
- choroby i niepełnosprawność;
- rodzina (wszystkie aspekty);
- uzależnienia (alkohol, inne, terapia);
- bezdomni i byli więźniowie.

Celem zespołów będzie przynajmniej dwa razy w roku dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb i poziomu ich zaspokojenia oraz aktualizacji w systemie wsparcia i pomocy na miarę możliwości finansowych i organizacyjnych instytucji i organizacji realizujących Program. W ten sposób monitoring i ewaluacja zapisów Programu zapewni systematyczną ocenę realizowanych działań oraz modyfikację kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się w wyniku zmiany regulacji prawnych czy też narastania problemów społecznych.

9. PODSUMOWANIE

Miejski System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną jest wyrazem dążeń władz gminy do poprawy warunków życia ludności, a szczególnie rodzin i wychowujących się w nich dzieci. Dokument, po uchwaleniu przez Radę Miejską, zostanie udostępniony do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na oficjalnych stronach internetowych gminy, a także dostępny będzie do wglądu w Urzędzie Miejskim oraz w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Szczegółowy harmonogram rzeczowy i finansowy będzie opracowywany w systemie planowania rocznego i będzie uwzględniał założone cele i zadania w niniejszym dokumencie. W harmonogramie ujęte zostaną planowane działania, okres realizacji, wielkość nakładów oraz źródła finansowania.

Miejski System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną w Ostródzie opracowany został do realizacji na lata 2011 – 2013. Zważywszy na tempo zmian społecznych zachodzących w środowiskach lokalnych zakłada się, iż dokument ten jest dokumentem otwartym, a więc możliwe są jego modyfikacje, uzupełnianie działań i celów na wniosek zarówno władz gminy, podmiotów zaangażowanych w jego realizację, jak mieszkańców miasta.